

TALE I MINDELUNDEN DEN 24. DECEMBER 2017

Af Asger Aamund, den 2. januar 2018

Da den tyske værnemagt besatte Danmark den 9. april 1940, indledte den danske regering et omfattende økonomisk og militært samarbejde med besættelsesmagten. Vi sendte en hel division danske SS-soldater til Østfronten. Med fagbevægelsens velsignelse rejste 100 000 danskere som gæste-arbejdere til Tyskland for at give et nap med i rustningsindustrien, og Danmark var Tysklands næststørste handelspartner efter Italien gennem alle krigsårene, ligesom vores statsminister og udenrigsminister var regeringens officielle repræsentanter ved SS-obersten von Schalburgs begravelse.

De mænd og kvinder, der valgte at gå ind i modstandskampen kom således i klemme mellem den tyske værnemagt på den ene side og de danske myndigheder på den anden. Hvem turde overhovedet engagere sig i modstandsarbejdet under disse betingelser? Var det en særlig ultra-tapper og frygtløs elite med skarpe militære færdigheder? Nej, det var ganske almindelige danske mænd og kvinder. Ikke fordi de var modigere og mere hårdføre end andre, men fordi de ikke kunne lade være. Deres kærlighed til Danmark, deres anstændighed og deres ansvarsfølelse var større end deres frygt.

De vidste, hvad der ventede dem, hvis de blev taget: fængsel, tortur, henrettelse eller en tur til kz-lejrene i Tyskland uden returbillet. De vidste, at deres liv ville blive ødelagt enten fuldstændigt eller mange år frem i tiden. En tilværelse i evig frygt og forfølgelse som jagede dyr. Aldrig mere at kunne sove trygt om natten. Aldrig mere at kunne stole på nogen eller kunne betro sig til nogen. Aldrig mere at kunne gå til tobakshandleren og købe en pakke cigaretter uden at have sikret sig, at der var en flugtvej ad bagdøren. Altid martret af det evindelige spørgsmål: Hvem stikker mig til Gestapo? Er det viceværtten, der ser mig komme og gå på mærkelige tidspunkter? Er det pensionatsværtinden, der ved, at jeg ofte er væk om natten?

Alligevel satte de livet på spil, fordi de ikke kunne lade være. Det var vidt forskellige mennesker fra alle lag i samfundet, men med fællestrek. Når de blev fanget, torteret og dødsdømt var der i afskedsbrevene fælles budskaber: De fortrød ikke deres indsats i modstandsbevægelsen, de stod ved deres handlinger, men de var tynget af sorg over den smerte, deres død ville forvolde deres kære. For mig har det altid gjort ekstra ondt at tænke på, at de fleste gik i døden vel vidende, at Tyskland ville tabe krigen, men at de dødsdømte patrioter ikke kunne være med til at genopbygge det Danmark, de havde ofret livet for.

Om morgenen den 13. marts 1945 blev den kun 22-årige frihedskæmper Poul Mackeprang Nielsen henrettet her i Ryvangen, her hvor Mindelunden senere blev anlagt. Mackeprang Nielsen var under uddannelse som forstmand og var instruktør i Frivilligt Drengeforebund. Han blev arresteret i Silkeborg efter en sabotageaktion og overført til København. Samme morgen som Poul Mackeprang Nielsen blev henrettet ved skydning skrev han i sin celle i Vestre Fængsel sit afskedsbrev. Jeg citerer fra brevet: "Ja, nu er den sidste time kommet for mig og jeg må dø. Jeg har givet mit liv for det, jeg har kært, nemlig mit fædreland Danmark og mine forældre. Jeg har givet det bedste, jeg har nemlig mit unge liv. Jeg dør med rolig samvittighed. Luther har engang sagt: Det er hverken klogt eller rådeligt at handle mod sin samvittighed. Jeg har holdt hans ord, og derfor må jeg nu dø. Hvorfor har jeg kæmpet? Fordi jeg mente, at Danmark på den måde kunne blive et frit og selvstændigt land. Jeg beder jer for sidste gang om ikke at være bedrøvede. Jeg dør for en god sag. De kærligste hilsener. Bed Gud være med mig. Jeres hengivne Poul." Citat slut.

Vi er her i dag ikke kun for at mindes, men også for at erkende en forpligtelse og en gæld til dem, der gav deres liv for, at Danmark atter kunne blive et frit land forankret i fællesskab og folkestyre. De vestlige demokratier er i dag som i trediverne og fyrrerne under pres fra antidemokratiske bevægelser, der arbejder

uophørligt på, at vore frie samfund skal erstattes af totalitære formynderstater, der nedbryder alle de kerneværdier, der præger et frit og demokratisk samfund. I modsætning til de mange, hvis sidste hvilested blev Mindelunden, behøver vi andre ikke at ofre vores liv i kampen for et frit land, for folkestyret og for retsstaten. Men vore modstandsfolk, der hviler herude, kræver af os, at vi fortsætter deres kamp for et frit Danmark, for vores kultur og for vores folkestyre. Det var de værdier, de døde for. Og det er de værdier vi andre i denne og kommende generationer er forpligtet til leve og kæmpe for.